

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.261>

JEL classification: F53

UDC: 336.02

Олександра ВАСИЛЬЧИШИН

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0002-9948-5532

Володимир ТИТОР

старший викладач,
кафедра фінансів імені С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0002-2039-3716

Ігор КЕКІШ

старший викладач,
кафедра фінансів імені С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0003-1798-3130

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Стаття присвячена аналізу особливостей та дієвості застосування адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил в Україні, із врахуванням сучасної політичної ситуації та викликів, пов'язаних із збройною агресією та введення в Україні правового режиму воєнного стану.

Мета дослідження. Основною метою дослідження є аналіз застосування адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил задля забезпечення належного рівня національної безпеки України, із врахуванням викликів введення в країні воєнного стану.

Метод (методологія). Для аналізу використано комплексний підхід, що включає огляд нормативно-правових актів, аналіз статистичних даних, порівняльний аналіз. Основу дослідження складають методи критичного аналізу, синтезу, а також методи правового дослідження для оцінки дієвості протидії вчинення порушення митних правил через адміністративну відповідальність.

Результати. Дане дослідження підтверджує значну роль належного рівня митної безпеки для забезпечення національної безпеки України, а також наявність у вітчизняному законодавчому полі виваженого алгоритму настання адміністративної відповідальності за порушення митних правил суб'єктами митних відносин. Виявлено низку особливостей адміністративної відповідальності при порушенні митних правил та зростання даних порушень у період збройної агресії та введення в Україні правового режиму воєнного стану, що вимагає збільшити контроль за проявами корупції у

© Олександра Васильчишин, Володимир Титор, Ігор Кекіш, 2023

Отримано: 22.11.2023 р.

Рекомендовано до друку: 03.12.2023 р.

Опубліковано: 06.12.2023 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Васильчишин О., Титор В., Кекіш І. Особливості адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 4. С. 261-270. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.261>

митній системі. Запропоновано у подальших дослідженнях даної проблематики зосереджуватися на аналізі впливу міжнародних практик боротьби з корупцією, формувати стимули протидії даного виду порушень задля економічного відродження країни після війни та розробці інноваційних механізмів виявлення та ліквідації порушення митних правил для стимулювання соціально-відповідальної поведінки громадян та забезпечення національної безпеки України.

Висновки. Стаття містить аналіз особливостей адміністративної відповідальності за порушення митних правил та оцінку їх дієвості.

Ключові слова: митна безпека; митні правила; адміністративна відповідальність; воєнний стан; національна безпека.

Вступ

В умовах сучасної політичної нестабільності у світі та зростаючих викликів неспроможності міжнародного права захистити національну безпеку України від збройної агресії російської федерації (рф), Відповідно до ст. 6 Митного Кодексу (МК) України, митна безпека – це стан захищеності національних інтересів України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи [1]. При цьому об'єктом митної безпеки держави є митні інтереси (національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення митної справи) держави, а предметом – діяльність держави із забезпечення митних національних інтересів. Звідси, однією з важливих складових національної безпеки будь-якої держави є митна безпека, а саме організаційно-правові та економічні процеси її забезпечення та механізми управління ними, тому на сьогоднішній день, одним із актуальних питань дослідження є дієвість відповідальності за порушення митних правил.

Аналізуючи дослідження українськи науковців, слід відмітити праці Грянк Г. В. та Допілка В. О. [2; 3], котрі досліджували теоретико-правові засади відповідальності за порушення митних правил. Великим доробком у дослідженні питання порушення митних правил, адміністративної відповідальності за їх вчинення та адміністративно-правової їх протидії є праці Хомутянського В. В. [4-7]. Вплив порушення митних правил як елементу митної безпеки на рівень забезпечення національної безпеки досліджувалися у працях таких науковців як Калініченко А., Найдено О., Васильчишин О., Новосад І. [8-13] тощо. Україна, як і багато інших країн, на сьогоднішній день, стикається з необхідністю

адаптації своєї митної системи до швидкозмінних умов зовнішнього та внутрішнього середовища, особливо в умовах збройної агресії рф та введенням в країні правового режиму воєнного стану із початком 24 лютого 2022 року. Ці обставини зобов'язують нас дослідити особливості адміністративної відповідальності за вчинення порушення митних правил з урахуванням нових вище зазначених викликів.

Мета та завдання

Метою даного дослідження є аналіз особливостей адміністративної відповідальності за порушення митних правил у період збройної агресії рф та введення в країні правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил відіграє важливу роль у вирішенні завдань, поставлених перед митними органами, оскільки дисциплінує суб'єктів, схильних до правопорушень, дотримуватись вітчизняного законодавства задля національної безпеки України. Особливо важливе значення у недопущенні переміщенням товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, неподанням митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем, перешкоджанням посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів тощо.

Існування і застосування норм про адміністративну відповідальність за порушення митних правил позитивно впливає на профілактику злочинів та протидію їх вчинення. Традиційно правову відповідальність пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають її як

передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення, реалізацію, застосування і здійснення санкцій. Застосування заходів юридичної відповідальності тягне для правопорушника обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру, яких він зобов'язаний зазнати і фактично зазнає, тим самим відповідаючи перед державою за неправомірну поведінку.

Адміністративно-карні заходи на митні правила належать до розряду найбільш шкідливих антисупільних проявів та, на нашу думку, можуть розглядатися у вигляді таких блоків правопорушень: правопорушення в місцях переміщення предметів через митний кордон; правопорушення, що виникають у зв'язку з оформленням документів і здійсненням митного забезпечення; порушення строків доставлення в митницю призначення предметів та документів для переміщення через кордон; порушення щодо митних режимів; правопорушення, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів тощо [2].

Відповідно до ст. 458 МК України «...порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність» [1].

А згідно ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна

(умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [14]. Зазначимо, що адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачена цим Кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не містять ознаки кримінальної відповідальності.

Отже, перш за все, виокремимо ознаки митного правопорушення, серед яких основними є:

- являють собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність;
- посягають на порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи;
- протиправність діяння, тобто заборона даного вчинку нормами митного права;
- винність вчинку у формі умислу або необережності;
- караність, тобто покарання органами влади за правопорушення, яке передбачається нормами права (адміністративного, митного);
- шкідливість даного правопорушення, тобто його посягання на встановлений порядок управління, громадський порядок, власність, свободу громадян [15].

Зазначимо, що суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а при вчиненні порушень митних правил підприємствами є посадові особи цих підприємств. Види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення згідно МК України наведені у таблиці 1.

Таблиця 1. Види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення

№	Вид порушення митних правил	Стаття МКУ	Вид стягнення
1	2		3
1.	Порушення режиму зони митного контролю	468	попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти нм* доходів громадян.
2.	Неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, або з тз** особистого користування, тимчасово ввезеними на митну територію України чи поміщеними у митний режим транзиту.	469	попередження або накладення штрафу в розмірі від двадцяти до двох тисяч нм доходів громадян.
3.	Перевищення строку транзитних перевезень (доставки) товарів, у тому числі тз особистого користування, тз комерційного призначення та документів до митного органу призначення в Україні, видача їх без дозволу митного органу або втрата.	470	попередження або накладення штрафу в розмірі від десяти до десяти тисяч нм доходів громадян або конфіскацію таких тз.
4.	Недекларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами.	471	накладення штрафу в розмірі 20 % суми, що перевищує дозволу законодавством України для переміщення валютних цінностей без письмового декларування.
5.	Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення.	472	накладення штрафу в розмірі 100 % вартості цих товарів, тз із конфіскацією зазначених товарів, транспортних засобів.
6.	Пересилання у міжнародних поштових та експрес-відправленнях заборонених товарів через митний кордон України.	473	конфіскація цих товарів.
7.	Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, тз, документів.	474	накладення штрафу в розмірі від ста до п'ятисот нм доходів громадян.
8.	Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем.	475	накладення штрафу в розмірі п'ятдесяти нм доходів громадян.
9.	Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності	476	накладення штрафу в розмірі однієї тисячі нм доходів громадян з конфіскацією товарів, що переміщуються з порушенням права інтелектуальної власності.
10.	Порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій з товарами, поміщеними в режим вільної митної зони.	477	накладення штрафу в розмірі однієї тисячі нм доходів громадян.
11.	Порушення порядку зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із ними.	478	накладення штрафу в розмірі від двадцяти до однієї тисячі нм доходів громадян.
12.	Перевищення магазином безмитної торгівлі встановлених законом обсягів реалізації тютюнових виробів та/або алкогольних напоїв одній особі протягом доби.	479 ¹ .	накладення штрафу в розмірі від вісімсот до однієї тисячі нм доходів громадян.
13.	Порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів.	480	накладення штрафу в розмірі однієї тисячі нм доходів громадян.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
14.	Перевищення строку тимчасового ввезення товарів, у тому числі тз особистого користування, тз комерційного призначення або строку тимчасового вивезення товарів чи втрата тз.	481	від попередження або накладення штрафу в розмірі п'ятдесяти нм доходів громадян до конфіскації таких транспортних засобів.
15.	Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, тз комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем	482	накладення штрафу в розмірі від 100 % вартості товарів, тз - безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, тз і тз, що використовувалися для переміщення товарів - предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем до конфіскації.
16.	Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю	483	накладення штрафу в розмірі від 50 до 200 до % вартості товарів - предметів порушення митних правил з конфіскацією товарів, тз із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів.
17.	Зберігання, перевезення чи придбання товарів, тз комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.	484	накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості цих товарів, тз або їх конфіскацію.
18.	Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.	485	накладення штрафу в розмірі від 50 до 150 відсотків несплаченої суми митних платежів.

нм* - неоподаткований мінімум;

тз** - транспортний засіб.

Складено авторами на основі [1].

Акцентуємо, що притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил визначаються, що вчинення правопорушень, передбачених статтями МК України, внаслідок аварії, дії обставин непереборної сили або протиправних дій третіх осіб, що підтверджується відповідними документами, а також допущення у митній декларації помилок, які не призвели до неправомірного звільнення від сплати митних платежів або зменшення їх розміру, до незабезпечення дотримання заходів тарифного та/або нетарифного регулювання

зовнішньоекономічної діяльності, якщо такі помилки не допускаються систематично згідно ст. 268 МК України, не тягне за собою адміністративної відповідальності, передбаченої цим Кодексом.

За вчинення порушення митних правил можуть застосовуватись такі адміністративні стягнення: попередження, штраф, конфіскація (таблиця 2). Слід зауважити, що особливістю конфіскації предметів є застосування як основного, так і додаткового адміністративного стягнення при цьому штраф і попередження можуть застосовуватись тільки як основні. За одне й те саме порушення митних правил може бути накладене основне або основне і додаткове стягнення. Якщо санкцією статті Митного кодексу України

передбачене накладення основного і додаткового стягнення, застосовування тільки додаткового стягнення суперечить чинному законодавству у відповідності до ст. 25 КУАП

[14]. При цьому згідно з МК України основні і додаткові види стягнення можуть застосовуватися тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення.

Таблиця 2. Види стягнення адміністративного правопорушення митних правил*

№	Вид стягнення правопорушення	Норма закону	Характеристика виду стягнення	Інституція (особа) винесення стягнення
1	2	3	4	5
1.	Попередження (основне адміністративне стягнення)	ст. 463 МКУ	Стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому.	Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладення адміністративного стягнення.
2.	Штраф (основне адміністративне стягнення)	ст.464 МКУ	Адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити до держбюджету грошові кошти у сумі, яка визначається МКУ	Рішення про накладання штрафу приймається залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.
3.	Конфіскація	ст 465 МКУ	Адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у пункті 3 статті 461 МКУ, і безоплатній передачі їх у власність держави.	Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються МКУ.

*Складено авторами на основі [1].

До прикладу конфіскація товарів транспортних засобів комерційного призначення безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними

маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу, застосовується як основний або як додатковий вид стягнення.

За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове стягнення. Якщо статтею, якою

встановлюється відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове стягнення, застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається, за винятком випадків, передбачених частиною другою статті 467 МКУ [1].

Слід зауважити, що адміністративні стягнення за порушення митних правил не може бути застосовано інакше, як на підставі та в порядку, що встановлені Митним Кодексом та іншими законами України.

Додержання митними органами вимог закону в разі застосування адміністративних стягнень за порушення митних правил забезпечується здійсненням систематичного контролю з боку органів вищого рівня та їх посадових осіб, правом оскарження постанов у справах про порушення митних правил та іншими заходами, передбаченими законодавством України. Зокрема у таблиці 3 виокремлено обставини, що впливають на відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення митних правил.

Таблиця 3. Обставини, що впливають на відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення митних правил*

№	Вплив на відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення	Норма закону	Дія, обставина що впливає на відповідальність за вчинення адміністративного правопорушення
1)	пом'якшує відповідальність за адміністративні правопорушення	ст. 34 КУпАП	– вчинення неповнолітнім правопорушення; – щире розкаяння винного; – добровільне відшкодування збитків винним або усунення заподіяної шкоди; – вчинення правопорушення під сильним емоційним впливом або збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; – вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.
2)	обтяжують відповідальність за адміністративні правопорушення	ст. 35 КУпАП	– залучення в правопорушення неповнолітнього; – продовження протиправної поведінки, після зауваження припинити її; – вчинення подібного правопорушення повторно протягом одного року; – вчинення особою правопорушення, що раніше вчинила злочин; – вчинення групою осіб правопорушення; – вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або інших надзвичайних обставин; – вчинення в стані сп'яніння правопорушення.
3)	виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення	ст. 247 КУпАП	– відсутність події і складу правопорушення; – недосагнення особою 16 річного віку на момент вчинення правопорушення; – неосудність особи; – вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони; – скасування акту, що встановлює відповідальність; – видання акту амністії; – закінчення строків на момент розгляду справи про правопорушення; – наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до відповідальності, постанови про накладення стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту; – смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі.

*Складено авторами на основі [14; 16].

МК України щодо строків накладення стягнень у справах про порушення митних правил визначає, що якщо справи про порушення митних правил відповідно до статті 522 МК України розглядаються митними органами або районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (суддями), адміністративне стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше, ніж через шість місяців з дня вчинення правопорушення, а у разі розгляду митними органами справ про триваючі порушення митних правил, у тому числі передбачені статтями 469, 477 - 481, 485 МК України, відповідно не пізніше, ніж через шість місяців з дня виявлення цих правопорушень.

Якщо справи про порушення митних правил відповідно до статті 522 цього Кодексу розглядаються судами, адміністративне стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше, ніж через шість місяців з дня вчинення правопорушення, а в разі розгляду судами справ про триваючі порушення митних правил, у тому числі передбачені статтями 469, 477 - 485 МК України, відповідно не пізніше, ніж через шість місяців з дня виявлення цих правопорушень.

У разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, адміністративні стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше ніж через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення.

Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень Відповідно до статті 36 КУпАП [14] при вчиненні однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо. Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою), стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. До

основного стягнення в цьому разі може бути приєднано одне з додаткових стягнень, передбачених статтями про відповідальність за будь-яке з вчинених правопорушень.

Слід зазначити, що протягом 2022 року з початку збройної агресії РФ митниці Державної митної служби України виявили 11098 митних правопорушень на суму 2,9 млрд грн. За цей рік показник збільшився на 3,6%, у порівнянні з попереднім роком. Кількість справ про порушення митних правил, які розглядалися безпосередньо митницями, становила 9 825. На розгляд до суду митницями передано 5 721 справи про порушення митних правил. За результатами розгляду було накладено стягнення на суму понад 1,8 млрд грн. У 2022 році було вилучено предметів правопорушень на суму понад 697,5 млн грн. А протягом січня-вересня 2023 року виявлено 9162 порушення митних правил із вартістю предметів правопорушень на суму понад 7,1 млрд грн. Варто відмітити, що вартісний показник збільшився майже в 3 рази, порівняно з аналогічним періодом минулого року. При цьому вилучено предметів правопорушень на суму майже 613 млн грн., а саме: промислових товарів на 444 млн грн; продовольчих товарів на 61 млн грн; валюти на 66 млн грн; транспортних засобів 42 млн грн. [17].

Безпосередньо митницями за період з січня по вересень 2023 року розглянуто 2540 справ про порушення митних правил. Застосовано адміністративних стягнень у вигляді штрафу на суму 87 млн грн, з яких стягнуто до Держбюджету 54 млн грн. На розгляд до суду митницями передано 5018 справ про порушення митних правил на 4,3 млрд грн. За результатами розгляду справ судами накладено стягнень (конфіскація товарів та штрафи) на суму понад 1,7 млрд грн (конфіскація – 906 млн грн, штрафи – 824 млн грн). [17].

Висновки з проведеного дослідження

Як бачимо з вище наведеного показники порушення митних правил у період збройної агресії РФ та введення правового режиму воєнного стану значно зростають, що загрожує як митній так і національній безпеці держави. Звідси митна безпека набуває все більш важливого значення для України у

забезпеченні захисту національних інтересів країни (правових, економічних, політичних, безпекових).

Проведений аналіз особливостей адміністративної відповідальності за порушення митних правил показує що у законодавчому вимірі розроблені чіткі алгоритми протидії, виявлення та покарання поєднане з фінансовою компенсацією для держави із врахуванням міжнародних вимог та стандартів, проте, на нашу думку, проблемою росту показника порушення митних правил є саме корупція, тобто недостатній рівень боротьби з нею.

Перспективи подальших досліджень у сфері адміністративної відповідальності за порушення митних правил в Україні можуть зосереджуватися на аналізі впливу міжнародних практик боротьби з корупцією формуванню стимулів протидії даних порушень задля економічного відродження країни після війни та розробці інноваційних механізмів виявлення та ліквідації порушення митних правил для стимулювання соціально-відповідальної поведінки громадян та забезпечення національної безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/conv#n3707>
2. Грянка Г. В. Правові засади адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Право і суспільство. 2012. №6. С. 102-108.
3. Допілка В. О. Теоретико-правові засади відповідальності за порушення митних правил. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/01/39.pdf>.
4. Хомутянський В. В. Актуальні питання правового регулювання провадження у справах про порушення митних правил. Правова просвіта. 2018. № 3. URL: http://www.pravo.nayka.com.ua/pdf/3_2018/12.pdf.
5. Хомутянський В. В. Сучасні проблеми юридичної кваліфікації порушень митних правил. Право і суспільство. 2019. № 6. Ч. 2. С. 73-79.
6. Хомутянський В. В. Сутність адміністративно-правової протидії порушенням митних правил: окремі наукові підходи до розкриття. The scientific heritage. 2020. Vol. 4. № 50(50). Р. 62–67.
7. Хомутянський В. В. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил. Правове забезпечення захисту економічних інтересів держави. Теоретико-прикладне дослідження : колективна монографія / за заг. ред. О. П. Рябченко. Суми : Мрія, 2020. С. 69-89.
8. Калініченко А. І. Митна безпека як складова національної безпеки України. Право та інновації. 2015. Випуск 48. С. 14-18.
9. Тертична А. С., Найденко О. Є. Роль митних органів у забезпеченні митно безпеки. Економіка та суспільство. 2023. № 2 (10). С. 14-18.
10. Васильчишин О. Фінансові злочини у фіскальній сфері як загроза економічній безпеці України. Світ фінансів. 2021. С. 124-137.
11. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08. Тернопіль, 2018. 529 с.
12. Васильчишин О. Б. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи України в умовах політико-економічних дисбалансів. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 7. С. 221-225.
13. Новосад І. В. Митна безпека як важлива складова економічної безпеки держави. Світ фінансів. 2015. № 2. С. 145-155.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
15. Порушення митних правил та відповідальність за них. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.
17. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>.

REFERENCES

1. *Mytnyi kodeks Ukrainy.* (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/conv#n3707>. [in Ukrainian].
2. Hrianka, H. V. (2012). *Pravovi zasady administrativnoi vidpovidalnosti za porushennia mytnykh pravyl. Pravo i suspilstvo*, 6. 102-108. [in Ukrainian].

3. Dopilka, V. O. (2022). *Teoretyko-pravovi zasady vidpovidalnosti za porushennia mytnykh pravyl*. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/01/39.pdf>. [in Ukrainian].
4. Khomutianskyi, V. V. (2018). Aktualni pytannia pravovoho rehuliuвання provadzhennia u spravakh pro porushennia mytnykh pravyl. *Pravova prosvita*, 3. http://www.pravo.nayka.com.ua/pdf/3_2018/12.pdf. [in Ukrainian].
5. Khomutianskyi, V. V. (2019). Suchasni problemy yurydychnoi kvalifikatsii porushen mytnykh pravyl. *Pravo i suspilstvo*, 6(2), 73-79. [in Ukrainian].
6. Khomutianskyi, V. V. (2020). Sutnist administratyvno-pravovoi protydii porushenniam mytnykh pravyl: okremi naukovy pidkhody do rozkryttia. *The scientific heritage*, 4, 50(50), 62-67. [in Ukrainian].
7. Khomutianskyi, V. V. (2020). Administratyvna vidpovidalnist za porushennia mytnykh pravyl. *Pravove zabezpechennia zakhystu ekonomichnykh interesiv derzhavy. Teoretyko-prykladne doslidzhennia*. Sumy: Mriia, 69-89. [in Ukrainian].
8. Kalinichenko, A. I. (2015). Mytna bezpeka yak skladova natsionalnoi bezpeky Ukrainy. *Pravo ta innovatsii*, 48, 14-18. [in Ukrainian].
9. Tertychna, A. S., Naidenko, O. Ie. (2023). Rol mytnykh orhaniv u zabezpechenni mytno bezpeky. *Ekonomika ta suspilstvo*, 2 (10), 14-18. [in Ukrainian].
10. 10. Vasylchyshyn, O. (2021). Finansovi zlochyny u fiskalnii sferi yak zahroza ekonomichnii bezpetsi Ukrainy. *Svit finansiv*, 124-137. [in Ukrainian].
11. Vasylchyshyn, O. B. (2018). Finansova bezpeka bankivskoi systemy Ukrainy: dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.08. Ternopil. [in Ukrainian].
12. Vasylchyshyn, O. B. (2016). Shliakhy pidvyshchennia rivnia finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh polityko-ekonomichnykh dysbalansiv. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 7, 221-225. [in Ukrainian].
13. Novosad, I. V. (2015). Mytna bezpeka yak vazhlyva skladova ekonomichnoi bezpeky derzhavy. *Svit finansiv*, 2, 145-155. [in Ukrainian].
14. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (statti 1 - 212-24). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>. [in Ukrainian].
15. 15. Porushennia mytnykh pravyl ta vidpovidalnist za nykh. <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>. [in Ukrainian].
16. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (statti 213 - 330). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> [in Ukrainian].
17. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. <https://customs.gov.ua>. [in Ukrainian].

Oleksandra Vasylchyshyn, Doctor of Economic Sciences, Professor, Department of Security and Law Enforcement, West Ukrainian National University, Ukraine

Volodymyr Tytor, Senior Lecturer, Department of Finance named after S. I. Yuriy, West Ukrainian National University, Ukraine

Ihor Kekish, Senior Lecturer, Department of Finance named after S. I. Yuriy, West Ukrainian National University, Ukraine

FEATURES OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR VIOLATION OF CUSTOMS RULES

Abstract

Introduction. The article is devoted to the analysis of the features and effectiveness of the application of administrative responsibility for committing a violation of customs rules in Ukraine, taking into account the current political situation and challenges related to armed aggression and the introduction of a legal regime of martial law in Ukraine.

The aim of the study. The main goal of the study is the analysis of the application of administrative responsibility for committing a violation of customs rules in order to ensure the appropriate level of national security of Ukraine, taking into account the challenges of introducing martial law in the country.

Method (methodology). A comprehensive approach was used for the analysis, which includes a review of legal acts, analysis of statistical data, and comparative analysis. The basis of the research is the methods of critical analysis, synthesis, as well as the methods of legal research to assess the effectiveness of countering the violation of customs rules due to administrative responsibility.

The results. This study confirms the significant role of the appropriate level of customs security for ensuring the national security of Ukraine, as well as the presence in the national legislative field of a well-balanced algorithm for the imposition of administrative responsibility for violations of customs rules by subjects of customs relations. A number of features of administrative responsibility for violation of customs rules and the growth of these violations during the period of armed aggression and the introduction of the legal regime of martial law in Ukraine, which requires increased control over manifestations of corruption in the customs system, have been identified. It is suggested that further research on this issue focus on the analysis of the impact of international anti-corruption practices, create incentives to counter this type of violations for the sake of economic revival of the country after the war, and develop innovative mechanisms for detecting and eliminating violations of customs rules to stimulate socially responsible behavior of citizens and ensure the national security of Ukraine.

Conclusions. The article contains an analysis of the features of administrative liability for violation of customs rules and an assessment of their effectiveness.

Keywords: customs security; customs regulations; administrative responsibility; martial law; National security.

Cite as: Vasylchyshyn, O., Tytor, V., and Kekish, I. (2023). Features of administrative responsibility for violation of customs rules. *Economic analysis*, 33 (4), 261-270. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.261>